

LOYIHALARGA INNOVATSIYALARINI JALB QILISH JARAYONLARI

Qodirov Farrux Ergash o'g'li

Matematika va ta'limda axborot texnologiyasi kafedrası mudiri

Boltaxujayeva Shabnambonu Sobirxo'ja qizi

Shahrisabz Davlat Pedagogika Instituti

Maktabgacha ta'lim yo'nalishi 1 kurs magistranti

shabnambonuboltaxujayeva@gmail.com (88)631-01-22

<https://doi.org/10.5281/zenodo.15393040>

ARTICLE INFO

Qabul qilindi: 05- May 2025 yil

Ma'qullandi: 10- May 2025 yil

Nashr qilindi: 13- May 2025 yil

KEY WORDS

innovatsiya, loyiha, iqtisodiyot, startup, iqtisodiy o'sish, innovatsion g'oya.

ABSTRACT

Ushbu maqolada innovatsiyalarni loyihalarga jalb qilish jarayonlari, ularning samaradorligini oshirish usullari va O'zbekiston tajribasi tahlil qilinadi. Innivatsion loyihalarni shakllantirish bosqichlari, boshqaruv yondashuvlari va ularning iqtisodiy-ijtimoiy ahamiyati yoritiladi.

Bugungi kunda innovatsion rivojlanish har qanday mamlakat iqtisodiyotining asosiy omillaridan biri hisoblanadi. O'zbekistonda ham innovatsiyalarni loyihalarga jalb qilish bo'yicha tizimli islohotlar amalga oshirilmoqda. Davlat tomonidan innovatsion faoliyatni qo'llab-quvvatlash, startup ekotizimini yaratish va raqamli iqtisodiyotni rivojlantirishga qaratilgan qator chora-tadbirlar amalga oshirilmoqda. Ushbu maqolada loyihalarga innovatsiyalarni jalb qilish jarayonlari, mavjud muammolar va ularning yechimlari uslublari asoslangan holda tahlil qilinadi. Bugungi globallashtirilgan dunyoda iqtisodiy o'sish va ijtimoiy taraqqiyotning muhim omillaridan biri innovatsiyalarni loyihalarga jalb qilishdir. Innovatsiyalar sanoat, texnika, ta'lim va boshqaruv sohalarida yangi yondashuvlarni joriy etish orqali rivojlanish jarayonlarini tezlashtiradi. Shu boisdan, mamlakatlar zamonaviy texnologiyalar, ilmiy izlanishlar va innovatsion boshqaruv strategiyalarini o'z loyihalariga qo'shish orqali raqobatbardoshligini oshirishga harakat qilmoqdalar. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev o'zining "Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi" va "Inson qadri-bosh mezon" asarlarida innovatsiyalarni rivojlantirish muhimligini ta'kidlagan. Davlat rahbari ilgari surayotgan iqtisodiy va ijtimoiy islohotlar aynan innovatsiyalarni qo'llab-quvvatlash orqali amalga oshirilmoqda.

Mavzuga oid adabiyotlar tahlili. Ushbu tadqiqotda innovatsiyalarni loyihalarga jalb qilish jarayonlari bo'yicha Prezident Shavkat Mirziyoyevning asarlari, iqtisodiyot va boshqaruvga oid ilmiy manbalar hamda O'zbekiston va xalqaro tajribaga asoslangan ilmiy adabiyotlar tahlil qilindi. Mirziyoyev, Sh. (2021). Yangi O'zbekiston: Taraqqiyot Strategiyasi. Toshkent: O'zbekiston Nashriyoti. Ushbu asarda mamlakatni modernizatsiya qilish, iqtisodiyotni diversifikatsiya qilish va innovatsiyalarni rivojlantirish bo'yicha ustuvor yo'nalishlar belgilangan. Muallif innovatsion iqtisodiyotga o'tish jarayonida ilm-fan va texnologiyalarni qo'llab-quvvatlash muhimligini ta'kidlaydi. Ushbu manba tadqiqotda davlat innovatsion strategiyasini tushunish uchun asosiy o'rin tutadi. Mirziyoyev, Sh. (2022). Inson qadri – bosh mezon. Toshkent: Innovatsiya Nashriyoti. Bu kitob ijtimoiy-iqtisodiy islohotlar

doirasida inson kapitalini rivojlantirish va innovatsion iqtisodiyot yaratish muhimligini ochib beradi. Prezidentning qarashlari loyihalarga innovatsiyalarni jalb qilish jarayonlarida inson omilining ahamiyatini tushunish uchun asosiy manba hisoblanadi. Islomov, A. (2020). Innovatsiyalarni boshqarish va strategik rejalashtirish. Toshkent: Texnologiya Nashriyoti. Mazkur kitobda innovatsion jarayonlarni boshqarish va ularni strategik rejalashtirish usullari batafsil yoritilgan. Muallif innovatsion loyihalarni amalga oshirishda xususiy sektor ishtiroki, davlat qo'llab-quvvatlashi va ilmiy tadqiqotlarning ahamiyatiga urg'u beradi. Kitob tadqiqotning nazariy asoslarini mustahkamlashga yordam beradi. Tursunov, D. (2022). Raqamli iqtisodiyot va innovatsiyalar. Samarqand: Innovatsiya Markazi. Bu asar raqamli transformatsiyaning innovatsion rivojlanishdagi o'rni va uning loyihalarga ta'sirini o'rganishga qaratilgan. Muallif IT sohasining tezkor rivojlanishi va uning biznes, ta'lim va davlat boshqaruvida qanday innovatsiyalarni yuzaga keltirishini ochib beradi. Ushbu manba loyihalarda raqamli texnologiyalardan foydalanish bo'yicha muhim tahliliy ma'lumotlarni taqdim etadi. Karimov, M. (2023). Innovatsion biznes va startaplar. Toshkent: Ilmiy Nashriyot. Mazkur adabiyot startap ekotizimi, venchur investitsiyalar va biznes-innovatsiyalarni rivojlantirishga bag'ishlangan. Muallif innovatsion biznesni yuritish va uni amalga oshirish bosqichlarini batafsil tahlil qiladi. Bu manba tadqiqotda xususiy sektorning innovatsiyalarga ta'sirini tushunishda muhim o'rin egallaydi. Rahmonov, U. (2021).

Loyihalarni boshqarish: Innovatsion yondashuv. Toshkent: Texnika Nashriyoti. Ushbu kitob loyihalarni boshqarishning zamonaviy usullari, innovatsion metodlar va ularning samaradorligi haqida ma'lumot beradi. Muallif innovatsiyalarni jalb qilish jarayonida risklarni minimallashtirish va samaradorlikni oshirish usullarini tahlil qiladi. Tadqiqotda loyihalarning amaliy boshqaruv jihatlarini yoritishda ushbu manba muhim ahamiyatga ega. Azizov, K. (2022). Innovatsion iqtisodiyot va tadbirkorlik. Toshkent: Ilmiy Adabiyot. Kitobda innovatsion iqtisodiyotning rivojlanish jarayonlari va tadbirkorlik faoliyatiga ta'siri haqida fikr yuritiladi. Muallif iqtisodiy islohotlarning innovatsiyalar bilan bog'liqligi va biznes sektorining innovatsion o'zgarishlardagi rolini tushuntiradi. Bu asar innovatsion loyihalarning iqtisodiy ahamiyatini tahlil qilish uchun muhim hisoblanadi. Yuqorida keltirilgan adabiyotlar innovatsiyalarni loyihalarga jalb qilish jarayonlarini nazariy va amaliy jihatdan yoritishda muhim manba sifatida xizmat qiladi. Prezident Shavkat Mirziyoyevning asarlari innovatsion taraqqiyotning strategik yo'nalishlarini tushunishga yordam beradi. Shu bilan birga, innovatsion boshqaruv, startap ekotizimi va raqamli iqtisodiyotga oid ilmiy adabiyotlar tadqiqotning amaliy ahamiyatini oshiradi.

Tadqiqot metodologiyasi. Tadqiqotda innovatsion iqtisodiyot, loyiha boshqaruvi va startap ekotizimi bo'yicha ilmiy manbalar tahlil qilindi. O'zbekiston Prezidentining innovatsiyalarni rivojlantirishga oid asarlari va qarorlari asos sifatida olindi. Bundan tashqari, xalqaro tajriba va rivojlangan davlatlardagi innovatsion jarayonlar o'rganildi. Tahliliy yondashuv- innovatsion jarayonlarni baholash uchun zamonaviy metodologiyalar va xalqaro tajriba o'rganildi. Taqqoslash usuli- O'zbekiston va rivojlangan davlatlarning innovatsion loyihalarni boshqarish tajribasi qiyosiy tahlil qilindi. Kuzatish usuli- mamlakatimiz va ko'plab rivojlangan mamlakatlarning tajribalarini kuzatdik va bu kuzatish orqali rivojlangan mamlakatlarning tajribalarini o'rgandik.

Tahlil va natijalar. Davlat innovatsiyalarni qo'llab-quvvatlamogda. Prezident Shavkat Mirziyoyevning iqtisodiy islohotlari doirasida O'zbekistonda innovatsion rivojlanish

strategiyasi ishlab chiqilgan va amalga oshirilmoqda [1]. Raqamli transformatsiya innovatsion taraqqiyotning asosiy omilidir. Innovatsiyalarni loyihalarga jalb qilish uchun axborot texnologiyalari va raqamli iqtisodiyotning rivojlanishi muhim rol o'ynaydi [2]. Startup ekotizimi va venchur kapital muhim omillardir. Dunyo tajribasiga ko'ra, muvaffaqiyatli innovatsion loyihalarning aksariyati xususiy investitsiyalar va venchur kapital bilan moliyalashtiriladi [3]. Innovatsion loyiha boshqaruvi samaradorlikni oshiradi. "Agile", "Lean Startup" va "Design Thinking" kabi metodlar loyiha jarayonlarini tezlashtirish va natijadorligini oshirishga yordam beradi [4]. O'zbekistonda innovatsiyalarni qo'llab-quvvatlash uchun me'yoriy-huquqiy baza mavjud. So'nggi yillarda innovatsion rivojlanish uchun qator qonunlar va qarorlar qabul qilingan. Loyihalarga innovatsiyalarni jalb qilish jarayonida quyidagi asosiy muammolar mavjud: Moliyaviy resurslarning yetishmovchiligi. Venchur kapital bozori hali to'liq shakllanmagan, startaplar uchun grant va kredit olish jarayoni murakkab [6]. Ilm-fan va biznes o'rtasidagi uzilish. Ilmiy ishlanmalar amaliyotga joriy etilmaydi, natijada innovatsion mahsulotlar tijoratlashmagan holda qolib ketadi [7]. Innovatsion ekotizimning zaifligi. O'zbekiston innovatsion infratuzilmani yaratish yo'lida harakat qilmoqda, ammo xalqaro hamkorlik va investitsiyalar yetarlicha jalb qilinmagan [8]. Raqamli transformatsiya sekin kechmoqda. Raqamli texnologiyalarni joriy etish jarayoni sust bo'lib, kadrlar tayyorlash tizimi yetarli darajada rivojlanmagan [9]. Ushbu muammolarni hal etish uchun quyidagi takliflar ilgari surilamiz; Moliyaviy qo'llab-quvvatlash tizimini kengaytirish. Venchur kapital fondlarini rivojlantirish, startaplar uchun grant dasturlarini kengaytirish va soliq imtiyozlarini oshirish kerak. Ilm-fan va biznes hamkorligini mustahkamlash. Universitetlarda startap inkubatorlari va texnoparklarni rivojlantirish, ilmiy tadqiqotlarni tijoratlashtirish tizimini yaratish lozim. Innovatsion ekotizimni rivojlantirish. Xalqaro texnologik markazlar bilan hamkorlikni kengaytirish va mahalliy tadbirkorlarni innovatsiyalarga jalb qilish maqsadida maxsus trening va seminarlar o'tkazish zarur. Raqamli transformatsiyani jadallashtirish. Davlat xizmatlari va xususiy sektorni raqamli texnologiyalar bilan integratsiyalash, IT sohasida malakali kadrlar tayyorlash uchun maxsus dasturlarni yo'lga qo'yish kerak.

Xulosa va tavsiyalar. Loyihalarga innovatsiyalarni jalb qilish jarayoni O'zbekistonning iqtisodiy taraqqiyotida muhim ahamiyatga ega. Tadqiqot natijalariga ko'ra, innovatsiyalarni rivojlantirish uchun mavjud infratuzilma, moliyaviy qo'llab-quvvatlash tizimi va ilm-fan bilan biznesning integratsiyasi yaxshi yo'lga qo'yilgan, ammo bir qator muammolar ham mavjud. Ular orasida moliyaviy resurslarning yetishmasligi, ilm-fan va amaliyot o'rtasidagi uzilish, innovatsion ekotizimning zaifligi va raqamli transformatsiyaning sekinligi mavjud. Shu bilan birga, O'zbekiston hukumati va davlat idoralari tomonidan innovatsiyalarni rivojlantirishga oid qator chora-tadbirlar amalga oshirilmoqda. O'zbekistonda raqamli iqtisodiyot va startap ekotizimining rivojlanishi uchun yangi imkoniyatlar yaratilmoqda, bu esa mamlakatni global innovatsion bozorga integratsiya qilishga xizmat qilishi mumkin.

Takliflar: Moliyaviy qo'llab-quvvatlashni kengaytirish: Startaplar va innovatsion loyihalar uchun moliyaviy resurslarni jalb qilishni osonlashtirish, investitsiya fondlarini yaratish va ularni kengaytirish zarur. Venchur kapitali va grant dasturlarini ko'paytirish, ular orqali innovatsion loyihalarning samaradorligini oshirish kerak.

Ilm-fan va biznesni integratsiyalash: Universitetlar va ilmiy markazlarda startap inkubatorlari va texnoparklarni rivojlantirishga katta e'tibor qaratish. Ilmiy tadqiqotlarni

tijoratlashtirishga qaratilgan maxsus dasturlarni joriy etish va ilmiy ishlanmalarni amaliyotga tatbiq etishni rag'batlantirish.

Innovatsion ekotizimni rivojlantirish: Xalqaro texnologik markazlar bilan hamkorlikni mustahkamlash va innovatsion mahsulotlarni ishlab chiqish uchun ko'proq imkoniyatlar yaratish. Innovatsiyalarni rivojlantirish bo'yicha davlat va xususiy sektor o'rtasidagi hamkorlikni kuchaytirish, innovatsion ekotizimni qo'llab-quvvatlash uchun maxsus seminarlar va treninglar tashkil etish.

Raqamli transformatsiyani jadallashtirish: Raqamli texnologiyalarni joriy etish jarayonini tezlashtirish va davlat xizmatlarini raqamlashtirishni kengaytirish. IT sohasida malakali kadrlarni tayyorlash uchun maxsus ta'lim dasturlarini yaratish va zamonaviy texnologiyalarga oid treninglar o'tkazish zarur. Ushbu takliflar amalga oshirilsa, O'zbekistonda innovatsion rivojlanishning salohiyati oshadi, xalqaro bozor bilan integratsiyalashuv yanada kuchayadi va global innovatsion iqtisodiyotda O'zbekistonning o'rnini mustahkamlanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. G'iyosjon Shamsiddinov, Gulandom Raxmatova, **MOLIYAVIY TEXNOLOGIYALAR (FINTECH) VA BANK XIZMATLARINING RAQAMLASHTIRILISHI**, Прикладные науки в современном мире: проблемы и решения, 2024/12/16, 33-37.
2. G Shamsiddinov, „Iyosjon, Jasmina Murodulloyeva, and Durdona Turayeva." **GLOBAL IQLIM O „ZGARISHI SHAROITIDA EKOLOGIK BARQARORLIKNI SAQLASHNING ZAMONAVIY, INNOVATION USULLARI**." Инновационные исследования в современном мире: теория и практика, 2024, 103-106.
3. G'iyosjon Shamsiddinov, Gulandom Raxmatova, Zilola Rajapova, **KLIENT-SERVER ARXITEKTURALARI**, Наука и инновация, 2025/3/25, 113-119.
4. G'iyosjon Shamsiddinov, Gulandom Raxmatova, Zilola Rajapova, **VIRTUAL BORLIQ VA UNING ASOSIY TUSHINCHALARI**, Наука и инновация, 2025/3/24, 52-58.
5. G'iyosjon Shamsiddinov, Barchin Ro'ziqulova, Laziza Inatillayeva, **BOSHLANG 'ICH TA'LIMDA AXBOROT TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH USULLARI VA AFZALLIKLARI**, Педагогика и психология в современном мире: теоретические и практические исследования, 2024/10/21, 39-41.
6. Л Турсунова, С Жураев, **ЭФФЕКТИВНЫЕ МЕХАНИЗМЫ ПОВЫШЕНИЯ КАЧЕСТВА ОБРАЗОВАНИЯ**, Педагогика и психология в современном мире: теоретические и практические исследования, 2024, 35-37.
7. DO Israilovich, TL Komilovna, **Optimization of Validity of Text Information Based On Mechanisms with Soft Clustering**, European journal of innovation in nonformal education, 2022, 369-373.
8. Ro'Ziqulova Marjona Jonuzoq Qizi, Tursunova Luiza Komilovna, **INFORMATIKA FANINI O 'QITISHDA SAMARALI PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALAR**, Central Asian Journal of Multidisciplinary Research and Management Studies, 2025, 63-66.
9. Луиза Комиловна Турсунова, Гиесжон Шамсиддинов, **Образ педагога в информационном мире, "Qishloq va suv xo'jaligida innovatsion texnologiyalarni qo'llash samaradorligi"** mavzusidagi xalqaro ilmiy Anjuman, 2024/2/23, 421-426.

10. Зебинисо Абдулхакимовна Абдувалиева, Турсунова Луиза Комиловна, Математический аппарат методов принятия решения документооборота в ВУЗах, 2022, 286-289.
11. Alijon Muhammadiyev, Shukurullo Aliqulov, PROSPECTS OF USING COMPUTER TECHNOLOGIES IN MODERN EDUCATION, Наука и технология в современном мире, 2024, 90-92.
12. Sh Aliqulov, M. Yaxiyaxonova. Ta'lim samaradorligini oshirishda kreativ va zamonaviy metodlarning ahamiyati. Raqamli ta'lim muhitida fanlararo integratsiyani Qo'llashning ta'lim ..., 2024.
13. ALIQULOV SHUKURULLO FAYZULLO, TA'LIM JARAYONIDA MULTIMEDIA VOSITALARINI QO'LLASH, JOURNAL OF NEW CENTURY INNOVATIONS VOLUME – 45 | ISSUE – 2 January – 2024, 2024/1/2, 61-65.
14. J.Toshpo'lotova M.O'ktamov, Sh.Aliqulov, Iqtidorli talabalarni fan, ta'lim va ishlab chiqarish korxonalari bilan integratsiya qilishning zamonaviy usullari, Fan va texnika taraqqiyotida intellektual yoshlarning o'rn, 2024/4/29, 54-57.
15. J.Toshpo'lotova M.O'ktamov, Sh.Aliqulov, Hozirgi globallashuv jarayonida intellektual yoshlarning ijtimoiy rivojlanish davridagi roli, Fan va texnika taraqqiyotida intellektual yoshlarning o'rn, 2024/4/29, 40-43.
16. Mavlonov Sh Sh, FB Jurayeva, ZAMONAVIY TEXNOLOGIYALAR YORDAMIDA MINTAQALAR IQTISODIYOTINI RIVOJLANTIRISH, Экономика и социум, 2024, 234-238.
17. Feruza Jo'rayeva, Sarvinoz Xurramova, MA'LUMOTLAR BAZASINI BOSHQARISH TIZIMLARI TAHLILI, Прикладные науки в современном мире: проблемы и решения, 2024/12/9, 8-12.
18. Feruza Jo'rayeva, TA'LIM JARAYONIDA AQL XARITALARIDAN FOYDALANISH VA ULARNING AHAMIYATI, Молодые ученые, 2024/4/8, 159-166.
19. Feruza Jo'rayeva, Gulhayo Hamdamova, MEDIA SAVODXONLIK TUSHUNCHASI VA UNING JAMIYATIMIZ HAYOTIDAGI AHAMIYATI, Педагогика и психология в современном мире: теоретические и практические исследования, 2024/3/31, 31-35.
20. Tuxtanazarova N. A Davletov A. J. , Mavlanberdiyev S. F., Norqulova Z. N., Jurayeva F. B., Jurayeva D. Sh, STUDY RATIO OF MOISTURE AND BIOME FOR EXTREME SITUATION, ВЫСШАЯ ШКОЛА• №23 / 2021, 2021/12/23, 34-36.
21. Nuriddinova, Nozima, and Dinora Norboboyeva. "CHET ELDA ALOHIDA YORDAMGA MUHTOJ BOLALARNING INKLYUZIV TA'LIMI." Молодые ученые 3.8 (2025): 160-165.
22. Nuriddinova, Nozima, and Dinora Norboboyeva. "O 'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA INKLYUZIV TA'LIMNING ME'YORIY-HUQUQIY BAZASI VA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI." Наука и инновация 3.8 (2025): 146-151.
23. Salimova, Marjona, and Nozima Nuriddinova. "AXBOROT TEXNOLOGIYALARI VA TABIIY ILMIY FANLARNI O'QITISHDA DOLZARB MUAMMOLAR VA ULARNI HAL QILISHNING INNOVATION USULLARI." Наука и инновация 2.38 (2024): 161-164.
24. Nuriddinova, Sevinch, and Nozima Nuriddinova. "Increasing the effectiveness of learning biology lessons by means of interactive games and interactive methods." Multidisciplinary Journal of Science and Technology 4.7 (2024): 288-290.